

Bet. o. Lovf. om Løns og Stamhuses Overgang til fri Ejendom.

Aar efter den første Kommissionsbehandling kom Sagen atter i Kommission, blev undersøgt og — atter henlagt!

Nu, da det danske Samfund trænger til Jord for flittige Arbejdere, mener Mindretallet, at denne Sag atter bør rejses og Inddragelsen endelig ske. Med Hensyn til den fremtidige Anvendelse af Klostrenes Midler kan der ikke lovgives ved nærværende Lovforslag, men det foreslaas, at Justitsministeren fremsætter særligt Lovforslag herom, idet de indgaaede Forpligtelser opfyldes og Midlerne i øvrigt anvendes til almennyttige Formaal uden Hensyn til Adel og Rang. Stiftelsernes Budgetter optages paa Finansloven under særlige Fonds.

Under Vallø Stift hører 6 Hovedgaarde med et samlet Areal af ca. 4 500 Tdr. Land Ager og Eng og 294 Tdr. Hartkorn Skov. Vemmetofte har et Jordtilliggende af ca. 2 700 Tdr. Land Ager og Eng og 93 Tdr. Hartkorn Skov.

Godserne har en Kapitalformue af henholdsvis 9 000 000 Kr. og 8 260 655 Kr. — i alt 17 260 655 Kr.

I Ændringsforslagets sidste Afsnit gives der forskellige Bestemmelser. Det forbydes herefter ved Testamente at disponere over Formue til Fordel for enkelte Personer for mere end to Slægtled, ligesom der lægges en særlig Formueskat og Arveafgift paa Fideikommiskapitaler, der i øvrigt ikke berøres af Loven.

Ved Gennemførelsen af Mindretallets Ændringsforslag vil der straks kunne tilvejebringes om ved 40 000 Tdr. Land Ager og Eng, foruden at der vil tilfalde Staten ca. 800 Tdr. Hartkorn Skov samt Klostrenes Slotte og øvrige Bygninger. Af Fideikommiskapitaler vil der, iberegnet Klosterkapitalerne, overgaa til Staten ca. 60 Mill. Kr., foruden den aarlige Skat paa de i § 17 omhandlede Fideikommiskapitaler, der bestaar af godt 30 Mill. Kr., og Arveafgiften efter § 18. Hertil kommer endelig Hjemfaldsgodserne med de store Værdier, der efterhaanden helt vil hjemfalde til Staten. Disse har efter sidste Vurdering en Ejendoms-skyldværdi af 87 700 965 Kr. (7 316 Tdr.

Hartkorn Ager og Eng, 1 596 Tdr. Hartkorn Skov) og ca. 83 Mill. Kr. Fideikommiskapital.

Mindretallet skal sluttelig bemærke, at ved at give Lovforslaget om Len og Stamhuse den her foreslaaede Form vil det lykkes at gennemføre en endelig og grundig Reform af et Besiddelsesforhold, der har været vel egnet til at vække Forargelse hos Befolkningen, og man vil derved opnaa at skaffe Midler til en efter Forholdene radikal Jordreform. Tiden og Udviklingen kræver, at de neppe 100 Slægter nu giver Afkald paa de Privilegier og urimelig store Besiddelser, de har samlet sig i Tidernes Løb under Statens Beskyttelse. Det kan ikke længere taales, at disse store Adelsgodser — meningsløst store for en enkelt Familie, der ofte ejer megen Privatejendom ved Siden af — ligger i Vejen for Udvikling og Fremgang, at de spærrer Befolkningen ude fra Jorden og Byer fra deres naturlige Udvidelsesomraade, at frugtbart Agerland enten ikke udnyttes efter dets Evne eller helt undrages Dyrkning. *Arbejdet* kræver her en Omvæltning. De hundredtusind jordløse og hjemløse kræver det med stedse stigende Styrke. Enhver Mand og Kvinde har en medfødt Ret til mod en rimelig Afgift at erholde Jord til Hjem og Virke i sit Fædreland. Og det bliver i Længden farligt for selve Samfundet ikke at opfylde dette berettigede Krav.

Et fjerde Mindretal (Harboe og Ulrich) mener, at det var ønskeligt, om denne Sag nu kunde løses ved frivillig Overenskomst mellem Staten og de paagældende Besiddere. *Overfor Spørgsmaalet om, hvorvidt der er retsgyldigt Grundlag for de af Lovforslagets Bestemmelser, som indskrænker den successionsberettigede Slægts Adgang til Succession, tager Mindretallet Forbehold.* Da Mindretallet ikke kan erkende, at der foreligger grundlovsmæssig Hjemmel for Inddragning under Lovforslagets Bestemmelser af andre Kapitaler end saadanne, der efter 5. Juni 1849 er substituerede for tidligere med Majoratsbaand belagt Jorde-